

ANTROJI DALIS

MOKSLAS, MENAS, LITERATŪRA

D R A U G A S

Saturday supplement

1994 m. lapkričio mėn. 19 d. / November 19, 1994

Nr. 226(41)

KERTINĖ PARAŠTĖ

Tsunami

Kai žemės plokštės pajuda Ramiojo vandenyno dugne, sausumoje tai pajuntama kaip drebanti žemė. Tačiau pačiame vandenyne tas staigus žemės pajudėjimas sukelia bangą, kuri kartais keliauja šimtus ar net tūkstančius kilometrų. Laive ta banga yra juntama tik kaip vienišas kilstelėjimas. Tačiau kai ta banga pasiekia salą, ji pakyla iki namo stogo aukštumos ir staiga užlieja žmonių gyvenvietes. Tai tsunami banga.

Tokios tsunami bangos matomos ir žmonių bendrame gyvenime. Tuo momentu pajuntame, kad esame nešami stiprios srovės, kuri mums nesuprantamais būdais keičia visuomenės ateitį. Tuo metu neaišku, kas dedasi, bet labai ryšku, kad dedasi kažkas svarbaus. Jaučiame, kad apie įvykį skaitysime istorijos knygoje.

Amerikos gyvenime tokią tsunami bangą pergyvenome prieš gerą savaitę. Balsuotojams rudėniniai rinkimai buvo istoriko ir politiko Newt Gingrich pristatyti kaip referendumas apie dabartinį silpną ir nelaimingą prezidentą. Į balsavimo vietas atėjo tik motyvuoti balsuotojai ir savo balsais paleido iš darbo gaušybę prezidento partijos atstovų JAV Kongrese. Tiesiog per naktį pasikeitė Amerikos vidaus politikos balansas.

Gal tai nebuvo visiškai staigmena. Štai rinkiminės kampanijos metu prezidento partijos kandidatai tiesiog maldaute maldaavo, kad jis skristų balsuotojus verbuti kur nors kitur, tik ne pas juos. Prezidentas nebuvo pageidaujamas Vidurio Vakaruose, todėl rinkimų išvakarėse keliavo į Vidurio Rytus. Žiūrint į mėnesius prieš rinkimus dabar galime

matyti kylančią bangą. Todel, pavyzdžiui, gal neatsitiktinai *U.S. News and World Report* skiltininkas kultūriniais klausimais John Leo rinkimų išdavas interpretuoja kaip krašto gyventojų pasisakymą, pagrįstą rūpesčiu ne tiek dėl ekonomijos, ne tiek dėl politinių jėgų svyravimų, o aplamai — dėl šiandieninės visos krašto kultūros krypties. Po dešimtmečius trunkančio blaškymosi Amerika suvokia, kad yra pasiilgusi „normaliosio“ gyvenimo — mažiau socialinės inžinerijos, daugiau doros, daugiau teisybės, šviesos ir proto bendrame krašto piliečių gyvenime, o ypač jų santykiuose.

Ir lietuviškame gyvenime, kaip tik Amerikos rinkimų išvakarėse, įvyko istorinis posūkis. Retai kada gali pajusti, kad vienas istorijos etapas uždaro ir esame ant naujojo slenksčio. O tai kaip tik įvyko Čikagoje lietingą šeštadienio vakarą tėvų marijonų vienuolyno rūsyje.

Vakaro programa — Lietuvos fronto bičiulių susirinkimas, kurio priežastis susitikimas su Algirdu Saudargu, buvusiu Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministru ir dabartiniu Lietuvos Krikščionių demokratų partijos vicepirmininku. Subuvime dalyvavo ne vien LFB skyriaus nariai, bet ir nemažas būrys svečių. Visiems įdomus Lietuvos politinis peizažas. Kiekvienas dar vis kaip neužgyjančią žaizdą atmintyje nešioja praėjusius Lietuvos Seimo ir Lietuvos prezidento rinkimus. Todėl ir pilasi daug klausimų ar klausimais užsislėpusių pasiūlymų ir patarimų. Saudargas atvirai į klausimus ir patarimus reagavo, pasinaudodamas programa supažindinti dalyvius su Lietuvos politinio gyvenimo realybėmis.

Tiesos kalbėjimas

Išpūdžiai iš „Ateities“
savaitgalio Čikagoje

JUOZAS BAUŽYS

Tai nebuvo įprastinė Čikagos auksinio rudens diena. Už Čiurlionio galerijos Jaunimo centre langų žliaukė lietus, primenantis lietuvišką rudens, sukeliantis kažkokią nostalgiką, Lietuvos rūpesčiais persmelktą nuotaiką, iš dalies besiderinančią su pasikaitę bei pranešimų temomis.

Tai buvo pirmoji šiemetinio „Ateities“ savaitgalio, įvykusio lapkričio 4-6 dienomis, akademinės programos diena. Iš vakaro buvusiame literatūros vakare su poete Vitalija Bogutaite ir fleitiste Asta Šepetyte čia rašančiajam neteko dalyvauti. Savaitgalį ir šiemet surengė specialus komitetas, kuriam vadovauja Jonas Pabedinskas.

Iš širdies į širdį

Savaitgalio akademinę programą pradėjo Jonas Pabedinskas, pakviesdamas dr. Oną Daugirdienę vadovauti pirmajai sesijai ir supažindinti su paskaitininke. Alma Mikaliukienė, neseniai iš Lietuvos į Čikagą persikėlusi pedagogė, kalbėjo tema „Kelias į lietuvišką šeimą“. Ji konstatavo, kad šeima Lietuvoje buvo specialiai ardoma, ir ji tebėra suardyta. Vietoj meilės, kuri šeimai yra lyg angelo sparnai, pastebimas piktnaudžiavimas ir grubumas. Žmogaus nušalinimas atėmė moralines vertybes ir iš šeimos. Buvo nustatytos direktyvos, kaip žmogus turi mąstyti, o vaikų auklėjimas jau nuo darželio metų buvo atiduotas

valstybei ir jos paruoštiems mokytojams. Motinos negalėjo savo vaikų nei auklėti, nei dvasiškai ugdyti. Vaikas buvo išjungtas iš šeimos, dažnai paliktas vienas savo rūpesčiuose.

Visa tai, prelegentės nuomone, atsiliepia ir dabartinei šeimai: motinos nėra pasiruošusios auklėjimo darbui, nemoka pasiaukoti vaikui ir jo dvasinėms reikmėms, atsisukti iš savo rūpesčių į vaiką, kurti tikrą šeimą. Ji pabrėžė, kad tik meilė gali padaryti stebuklus, sukurti ką nors gražesnio ir nutiesti kelią į naują Lietuvos šeimą.

Prelegentė kalbėjo labai jausmingai, anot jos pačios, „iš širdies į širdį“. Atsakinėdama į klausimus, ypač dėl praktiško mokyklų, Bažnyčios ir organizacijų vaidmens vaiko auklėjime, ji paminėjo, kad šiuo metu Lietuvoje trūksta apie 5,000 mokytojų, o taip pat ir įvairių mokyklinių priemonių (pieštukų, sąsiuvinų ir kt.) ir apskritai vis dar jaučiamas psichologinis užsidarymas įvairioms „naujovėms“ iš užsienio.

Solidarumo dvasios jėga

Antrasis paskaitinininkas, su kuriuo klausytojus supažindino Juozas Baužys, buvo Algirdas Saudargas, buvęs Lietuvos užsienio reikalų ministras, Nepriklausomos psichologinės užsidarymas įvairioms „naujovėms“ iš užsienio.

dens, nuolat primindamas pastarųjų dešimtmečių paveldą. Antra vertus, jis jaučia, kad Lietuvos ribos labai išsiplėtusios — ir šiame susirinkime jis jaučiasi esąs Lietuvoje. Mums reikia pasikalbėti. Dėl to kalbas atvirai, kad kaip tik tą patį rūpestį turi dėl Lietuvos, kaip ir susirinkusieji. Kliuvinyms mūsų pokalbiams yra ne KGB, bet mūsų pačių ydos, nesugebėjimas pralaužti savo interesų. Dabar taip suprantas moralės klausimą politikoj: kiekvienas yra nepaliaujamoje kovoje su savimi ir su savo silpnybėmis, kas jis bebūtų — darbietis, krikščionis, demokratas, konservatorius. Neatviras kalbėjimas stato pavojų Lietuvai.

Ypač jautriai į Saudargos mintis reagavo dr. Adolfas Damušis. Jam atrodė, kad po visų kalbų apie Lietuvą reikėtų pasiūlyti ir savo tarpe. Jis nemato kito būdo atstovauti krikščioniškai minčiai Lietuvos politiniame gyvenime, kaip sustiprinti Lietuvos Krikščionių demokratų partiją. Vakaro dalyviai, klausydami dr. Damušio pasisakymo, žinojo, kad tėvų marijonų rūsyje lietingą lapkričio šeštadienio naktį įvyko posūkis Lietuvos istorijoje. Tai toks reikalingas stebuklas: dešimtmečiais besitęsęs konfliktas baigtas. Ir baigtas labai gražiai: Lietuvos vardu, Lietuvos labui.

Tą vakarą tiesiog apčiuopiamai buvo galima jauti, kad Lietuvos atgimimas buvo tsunami banga, kuri atėjo ir užliejo mus. Ir po jos mūsų visų gyvenimai pasikeitė.

(a.a. II.)

Asta Šepetytė groja „Ateities“ savaitgalio poezijos ir muzikos vakare lapkričio 4 dieną Jaunimo centro kavinėje, Čikagoje.

Jono Kuprio nuotrauka

Algirdas Saudargas pirmojoje savo paskaitoje (savaitgalio metu jam teko kalbėti net tris kartus), pavadintoje „Lietuva besikeičiančiame pasaulyje“, labiau filosofiskai pažvelgė į laisvę, kurioje Lietuvai dabar tenka gyventi, ir su ta laisve susijusias atsakomybės problemas. Jo žodžiais, laisvė buvo iškovota, bet dabar reikia toje laisvėje susivokti, suprasti, kad laisvė be atsakomybės nėra tikra laisvė.

Komunistinės ideologijos žlugimas buvo nuostabiausias pasikeitimas, tačiau jis nepakeitė mūsų žmogaus dvasios. Žmogaus dvasia, taip stipriai paveikta komunistinės sistemos, vis dar nėra atgijusi. Joje atsiranda nežaboto pelno aistra, kur viena visuomenės grupė turi viską, kita — nieko, ir valdžios troškimas. Išskyla nuodėmės struktūros, prieš kurias būtina pastatyti solidarumo dvasios ir atsakomybės struktūras. Reikia atsiminti, kad laisvė nuo atsakomybės tampa priešpaula. Atsakomybės negalima atidėti rytojui. Turime būti atsakingi jau dabar, nors ir žengdami pirmuosius laisvės žingsnius.

Net ir valstybinė nepriklausomybė yra tam tikras paradoksas: yra nuolatinė priklausomybė nuo viso pasaulio. Tad ir politikoje, santykiuose su pasauliu reikia vadovautis racionalia, apmąstyta, tačiau tvirta pozicija pabrėžiančia politika. Čia prelegentas pažymėjo, kad tokia apmąstyta politika besivadovavę Landsbergis ar Stankevičius buvo geriau rusų suprasti, negu dabartinės LDDP politikos vadovų neaiškūs ėjimai.

Prelegento politinės filosofijos mintys klausytojų buvo sutiktos gausiais klausimais: kodėl Sąjū-

dis prarado solidarumo dvasią; ar komunistinė ideologija jau tikrai mirusi; kas nulemia Lietuvos užsienio politikos kryptį; kokios perspektyvos dėl tranzito ir apskritai dėl Karaliaučiaus srities?

Tiesos kalbėjimas

Tą patį šeštadienio vakarą Algirdas Saudargas kalbėjo antrą kartą. Tėvų Marijonų vienuolyno salėje buvo susirinkę daugiausia Lietuvos fronto bičiulių ir Krikščionių demokratų nariai. Tokio susitikimo buvo pageidavęs pats svečias iš Lietuvos, o susitikimą suruošė Čikagos LFB sambūris. Pokalbį pradėjo Kostas Dočkus, pakviesdamas jam vadovauti dr. Kazį Ambrozaitį.

Savo trumpame įvade Algirdas Saudargas palietė dabartinę Lietuvos politikos kryptį ir kaip ją vertina Lietuvos krikščionių demokratų partija (LKDP). Jo nuomone, dabartinė Lietuvos vyriausybė neatsakingai puoselėja Lietuvai svetimą ir grėsmingą Europos idėją. Ji yra atmetama, Lietuva privalo jungtis į Europą ir joje rasti tikrą savo vietą. Ši neatsakinga LDDP politika savo ruožtu veikia bei ryškina ir Lietuvos vidaus gyvenimo nesutarimus. LKDP, kaip viena iš trijų stipriausių opozicinių partijų, labiausiai veikia Lietuvos sąjungimo į Europos struktūras linkme. Savo viduje LKDP yra gana vieninga, narių turi apie 10,000, skyriai veikia visoje Lietuvoje. Pradedama aktyviai ruošti savivaldybių rinkimams, nes per savivaldybes bus galima padėti pagrindą ilgalaikiai Lietuvos demokratijai.

Po šio įvado prelegentas plačiai komentavo keliamus klausimus. Dėl konkrečių galimybių opozici-

jai susivienyti sekantiems rinkimams (Juozas Baužys), prelegentas atsakė, kad pradžia jau padaryta septynių partijų vieningu pasisakymu tranzito derybų klausimu. Tikimasi, kad ši koalicija išsilaikys iki rinkimų. Klausimus dėl pasiruošimo rinkimams kėlė Algis Štepaitis ir Aldona Šmulkštienė. Atsakyta, jog jiems rimtai ruošiamasi, rengiami kursai paruošti žmonės, kurie važinėję po provinciją ir aiškina KD programas. Į Povilo Vaitėčionių demokratų narių. Tokio susitikimo buvo pageidavęs pats svečias iš Lietuvos, o susitikimą suruošė Čikagos LFB sambūris. Pokalbį pradėjo Kostas Dočkus, pakviesdamas jam vadovauti dr. Kazį Ambrozaitį.

Savo trumpame įvade Algirdas Saudargas palietė dabartinę Lietuvos politikos kryptį ir kaip ją vertina Lietuvos krikščionių demokratų partija (LKDP). Jo nuomone, dabartinė Lietuvos vyriausybė neatsakingai puoselėja Lietuvai svetimą ir grėsmingą Europos idėją. Ji yra atmetama, Lietuva privalo jungtis į Europą ir joje rasti tikrą savo vietą. Ši neatsakinga LDDP politika savo ruožtu veikia bei ryškina ir Lietuvos vidaus gyvenimo nesutarimus. LKDP, kaip viena iš trijų stipriausių opozicinių partijų, labiausiai veikia Lietuvos sąjungimo į Europos struktūras linkme. Savo viduje LKDP yra gana vieninga, narių turi apie 10,000, skyriai veikia visoje Lietuvoje. Pradedama aktyviai ruošti savivaldybių rinkimams, nes per savivaldybes bus galima padėti pagrindą ilgalaikiai Lietuvos demokratijai.

Po šio įvado prelegentas plačiai komentavo keliamus klausimus. Dėl konkrečių galimybių opozici-

(Nukelta į 3 psl.)

„Ateities“ savaitgalio metu, lapkričio 5 dieną, Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Čikagoje: Jadvyga Damušienė, dr. Adolfas Damušis, Algirdas Saudargas.

Jono Kuprio nuotrauka

Šiame numeryje:

Posūčiai bendrame gyvenime • Šiemetinis „Ateities“ savaitgalis Čikagoje ir Lemont'e • Iš Vilniaus universiteto istorijos, 1955-1990 (4) • Vitalijos Bogutaitės eilėraščiai • IX Teatro festivalis Čikagoje: apie Hamilton'o „Aukurą“ • Dainuoja Arnoldas Voketaitis • Nuomonės ir pastabos

Iš Vilniaus universiteto istorijos, 1955-1990

YGINTAS BRONIUS PŠIBILSKIS

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

Gamtos mokslų srityje tarp-tautinio pripažinimo susilaukė prof. Adolfo Jucio teorinės fizikos mokykla, svarbiausia tyrinėjimų kryptimi pasirinkusi atomų ir jų spektrų savybių nagrinėjimą matematiniais metodais. Mokyklos kūrėjo mokslinė produkcija atsispindi 3 monografiuose ir 262 moksliniuose straipsniuose. Adolfui Juciui vadovaujant apginta 47 mokslų kandidato ir 10 — daktaro disertacijų⁴⁰.

Lietuvos puslaidininkių fizikos mokslinės mokyklos kūrėjas prof. Povilas Brazdžiūnas. Iš jo pradėtų metalų bei puslaidininkių ir dielektrikų fizikinių tyrinėjimų apginta per 20 daktarinių ir 214 kandidatinių disertacijų. Vienas pirmųjų Povilo Brazdžiūno mokinių prof. Jurgis Viščas sukūrė savo mokslinę mokyklą, susietą su naujos puslaidininkių šakos (opotoelektronika) paieškomis. Jaunesniosios kartos fizikai susitelkė į puslaidininkių fizikos, kvantinės elektronikos bei lazerinės spektroskopijos sritis. Čia ypač pažymėtinas glaudus bendradarbiavimas su SSRS mokslų akademijos Fizikos instituto lazerių tyrinėtojų, vadovaujamais pasaulinio garso mokslininko, Nobelio premijos laureato Nikolajaus Basovo. Sukurti unikalus lazeriniai, nauji optoelektroniniai ir fotoelektroniniai prietaisai bei matavimo metodai, taikomi technologiniuose procesuose. Universiteto fizikai — vieni iš pagrindinių tarptautinės mokyklos lazerių taikymo klausimais organizatorių. Jiems už ryškius laimėjimus ne kartą buvo suteiktos valstybinės premijos⁴¹.

Chemijos fakultete nuo septintojo dešimtmečio sintetinės fiziologikai aktyvios medžiagos su numatytais savybėmis: vaistai, veterinariniai preparatai, augalų augimo reguliatoriai ir kt. Paruošti metodai superlaidžių aukšto temperatūroje keraminių plevelių sudarymui ant inertinių paviršių. Sintetinti didelę paklausą turintys skystieji kristalai, pasižymintys iš anksto numatytais savybėmis, kurti bei tobulinti elektrocheminiai, spektriniai chromatografiniai analizės metodai.

Universiteto Gamtos fakultete plėtoti biologijos, geologijos ir geografijos mokslai. Be klasikinių tradicinių krypčių, susiformavo naujos, mokslų sandūros paskatintos, sritys. Plėtotos molekulinės biologijos, biochemijos, biofizikos, genetikos šakos: bioenergetika, nukleino rūgščių bei baltymų ir fermentų tyrimas. Atlikti darbai mutagenenezės genetinės reguliacijos ir žmogaus bei gyvūnų populiacijos genetinio monitoringo tyrimo biokibernetikos srityse. Atlikti geologinių, hidrogeologinių bei inžinerinių geologinių sąlygų tyrimai, nemaža darbų nuveikta visuomeninės geografijos tematika. Už laimėjimus chemijos srityje valstybinės premijos suteiktos trims mokslininkams⁴². Gamtos fakultete jas gavo aštuoni biologai⁴³, šeši geografi⁴⁴, du botanikai⁴⁵ ir po vieną zoologą bei geologą⁴⁶.

Medicinos fakultete aiškus prioritetas buvo suteiktas klinikinėms disciplinoms, ypač chirurgijai, todėl fundamentalieji tyrinėjimai ilgą laiką prislopinti. Vadovaujant prof. Algimantui Marcinkevičiui širdies ir kraujagyslių srityje buvo atliekamos sudėtingiausios įgimtų bei įgytų širdies ydų chirurginės korekcijos, aortokoronarinio šuntavimo, unikalių širdies transplan-tavimo operacijos. Kurtos reabilitacinės programos ligoniams po širdies operacijų. Pripažinimo susilaukė ir naujai plečiamas mikrocirkuliacijos kryptis, nefrourologi-

ja. Tyrinėta lietuvių antropologija ir populiacinė genetika, motinos ir vaiko sveikata, nauji vidaus organų sutrikimų tyrimo metodai, profilaktika ir gydymas, racionaliosios ir subalansuotos mitybos pagrindų paruošimas ir kt. Medikų darbo reikšmę rodė valstybinių premijų suteikimas daugeliui fakulteto personalo narių⁴⁷.

Matematikos, gamtos, medicinos mokslų, turėjusių žymių tyrinėtojų ir neabejotinų laimėjimų, plėtrą ilgus metus varžė sovietiniam mokslui būdingas griežtas centralizavimas, biurokratinis, formalistinis planavimas, popierizmas. Dėl formalių kliūčių, finansavimo sunkumų daugelis tyrinėjimų vyko labai lėtai — tos pačios temos planuotos penkmečiui, septyneriems, netgi dešimčiai ir daugiau metų. Kai kurios ūkiskaitinės grupės tą pačią produkciją metų metais gamindavo skirtingiems užsakovams. Daugumos sričių mokslinių tyrinėjimų sąlygos, materialinė bazė smarkiai atsiliko nuo Vakarų Europos standartų. Už pagarsėjusių mokslų, siauro pripažintų autoritetų rato, prestižinių tarptautinių konferencijų, gausių premijų slėpė ir provincialumas, ir atotrūkis nuo savo krašto ūkio, kultūros, socialinių ir kitų reikmių.

Atlydžio metais, atgimstant tautinei kultūrai, išsiskleidė Maskvos iliuzijos aklinai izoliuoti Lietuvą nuo Europos, užsimezgė pirmieji tiesioginiai kontaktai su Vakarais. Nuo septintojo dešimtmečio pradžios viena kita mokslininką pradėta išleisti stažuotis į užsienį. Glaudūs, tačiau vienuolika Vilniaus universiteto ryšiai su užsieniu atsirado ir išsiplėtė tada, kai Maskvai leidus buvo pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su socialistinio lagerio šalių aukštojomis mokyklomis: Greifsvaldo Ernsto Moritzo Arndto (1967), Prahos Karlo, Krokuvos Jogailos, Magdeburgo technikos (1970) universitetais, Erfurto medicinos akademija (1975). Nors sutartys buvo tiesioginės, bendradarbiavimo turinį ir jo apimtį nustatydavo SSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija. Pagrindinės bendradarbiavimo formos: mokslinis ir pedagoginis darbas, stažuotės, kalbos kursai, konferencijos, kongresai, simpoziumai, studentų gamybinė pažintinė praktika ir kt. Iš tokio bendradarbiavimo nemaža naudos gaudavo germanistai, palaikę glaudžiausius ryšius su Greifsvaldo universitetu. Devintajame dešimtmetyje pasirašytos tiesioginio bendradarbiavimo sutartys su dvylika užsienio (VFR, Etiopijos, Švedijos, Lenkijos ir kt.) aukštųjų mokyklų. Pagal Maskvos nustatytą kvotą kasmet 4-5 žmonės turėdavo galimybę stažuotis Didžiojoje Britanijoje, Šveicarijoje, Austrijoje, Kanadoje, VFR. Kai kurie rusistai, matematikai į užsienį išvykdavo ir ilgesniam pedagoginiam darbui. 1971 m. užsienyje lankėsi 119 universiteto dėstytojų ir studentų, 1980 m. — 263, 1985 m. — 346. Iš užsienio aukštųjų mokyklų tais metais atsilankė atitinkamai 209, 359 ir 427 dėstytojai bei studentai. Nemaža dalis atvykstančių iš Vakarų buvo išėiviai, troškę knygomis, istorinėmis bei kultūros vertybėmis praturtinti Lietuvos mokslo židinį⁴⁸, ieškoję įkvėpimo lietuvių bei puoselėti užsienyje.

Daugeliui universiteto dėstytojų, mokslininkų padirbėti, pasi-semti žinių užsienyje trukdė nepakankamas kalbų mokėjimas, keliama specialūs reikalavimai ir apribojimai: amžius, partišku-

Phillipe Benoit. Vilniaus universiteto rūmai ir Sv. Jono bažnyčia. Iš J. K. Vilčinskio „Vilniaus albumo“. II šerija, 3-as sasiuvinis. Litografija, 50 x 37,7

mas, šeimininė padėtis ir t.t. Spręsdamas išleidimo klausimą, saugumas priekabia tikrindavo visus anketinius duomenis, senelių, tėvų, giminių praeitį, pažiūras. Norintieji dirbti, stažuotis Vakarų valstybėse neretai buvo traukiami į KGB agentų tinklą. Leidimai ir draudimai važiuoti į užsienį tapo svarbia socialinės kontrolės priemone. Maskvos parnėgūnai, skirstę išvykų į užsienį kvotas, atvirai reikalavo dovanų, pinigų. Padažnėje, nepaisant daugybės trukdymų, moksliniai pedagoginiai ryšiai su Vakarų aukštojomis mokyklomis, išėiviai kūrė Vilniaus universitete naują psichologinį klimatą, gaivino, stiprino vakarietiškas tradicijas ir orientacijas.

Akademiniis jaunimas: priėmimas, mokymas, idėjinis nivellavimas

Po Josifo Stalino mirties prasi-dėjusio „atodėreio“ metais labiau susirūpinta mokymo proceso organizavimu, dėstymo metodika. Iš centro paskleistuose naujuose mokymo planuose nustatytas privalomų užsiėimimų skaičius, universitetai orientuojami ruošti platus profilio specialistus. Mokytojus rengti turėjo ne tik Istorijos ir Filologijos, bet ir Fizikos ir matematikos, Chemijos, Gamtos fakultetai. Gerokai išplėsta pedagoginė ir gamybinė praktikos, akcentuojamas mokymo ryšys su gamyba, intensyvinamas studentų idėjinis-politinis auklėjimas. Universitetui, kitoms aukštojomis mokykloms keliamas reikalavimas „ne tik parengti gerus specialistus, kurie būtų patys laisvi nuo buržuazinės ideologijos, bet ir išugdyti aistringus komunizmo idėjų propaguotojus“⁴⁹.

Nuo šeštojo dešimtmečio pradžios, daugėjant bendrojo lavinimo mokyklų abiturientų, didėjo stojančiųjų į universitetą konkursai. Universitetinio mokslo siekiantis jaunimas toliau gniuždomas, atrenkamas remiantis klasišiais principais. Stengiamasi

riboti priėmimą tų jaunuolių, kurių tėvai arba kas nors iš giminių buvo ištremtas į Sibirą, baus-tas, dalyvavęs pasipriešinimo kovose, pasitraukęs į Vakarus. Maskvos valdininkai, nustatydami priėmimo į aukštąsias mokyklas tvarką, nuolat keitė taisykles, suteikdavo privilegijų ar lengvatų tai vienai, tai kitai stojančiųjų kategorijai. Taip buvo skatinamas protekcionizmas, kyšininkavimas. Iki septintojo dešimtmečio vidurio konkursai vyko sumuogiant visų stojamųjų egzaminų pažymius. Be egzaminų iki 1958 m. priimti baigusieji vidurinės mokyklos su medaliais, o specialiasias — su pagyrimu. Vėliau lengvatų imta teikti stojantiems su darbo stažu ir demobilizuotiems iš sovietinės kariuomenės.

Nuo 1958 m., skaičiuojant balus, gautus per stojamuosius egzaminus, pradėta išskirti 2-3 disciplinas, svarbiausias pasirinkti specialybei. Tais metais ekonomistai, istorikai, bibliotekininkai, filologai, išskyrus užsienio kalbų specialybes, neturintieji dvejų metų darbo stažą, pirmajame kurse privalėjo mokytis vokalais ir dirbti Vilniaus miesto pramonės įmonėse. Darbas, nieko bendra neturėjęs su pasirinkta specialybe, nuvylė daugelį jaunuolių, atėmė iš jų brangų, studijoms skirtą laiką. Prioritetą suteikęs gamybininkams, organizuoti parengiamieji kursai Vilniuje ir Alytuje, o drauge su Vilniaus pedagoginiu institutu — Klaipėdoje⁵⁰. Didėjant stojančiųjų su stažu ir grįžusiųjų iš kariuomenės skaičiumi (1959 m. jie sudarė 33,5%, 1960 m. — 36,5%), be jokio konkurso į universitetą patekdavo žmonės, turintys pačius žemiausius balus, „nubyrėdavo“ daug gerai pasirengusių abiturientų. Tai labai skaudžiai atsiliepė studijoms. Suvokus tokios situacijos pragaistingumą, nuo septintojo dešimtmečio vidurio stojančiųjų su darbo stažu ir be jo kontingentus imta skirstyti proporcingai pagal paduotų pareiškimų skaičių. Konkursai vyko abiejose grupėse atskirai.

Vėl suteikta lengvatų vidurinės mokyklos baigusiems su medaliais, o specialiasias vidurines — su pagyrimu: jie, negavę penketo iš vieno pasirinktosios specialybės egzaminų, laikydavo visus stojamuosius egzaminus kartu su kitais. 1964 m., padaugėjus studentų su darbo patirtimi, daugelio specialybių — istorijos, filologijos, žurnalistikos, bibliotekinių, ekonominės, teisės — mokymosi laikas stacionare nuo 5 metų sutrumpintas iki 4.⁵¹

Nuo 1972 m. priimant į universitetą vėl skaičiuojama bendroji balų suma ir pridedamas visų vidurinio mokslo baigimo pažymių aritmetinis vidurkis. Be konkurso į universitetą patekdavo abiturientai su gamybinių organizacijų bei žinybų siuntimais, į pedagogiką ir mediciną — jaunuoliai su ūkių stipendijomis. Tokia sistema skatino dokumentų klastojimą, smukdė specialistų ruošimo lygį, stojančiuosius statė į nelygiateisę padėtį. Ilgus metus pažeidinėtas ir viešai deklaruotas tautų lygiateisiškumo principas: vyko atskiri konkursai ir rusų ir lietuvių kalba dėstomas grupės. Daugumoje specialybių į lietuviškas grupes konkursai buvo gerokai didesni.

Po SSKP XX suvažiavimo, prabilusio apie Stalino nusikaltimus, sustiprėjo Vilniaus universiteto studentų tautinio ir kultūrinio pasipriešinimo sovietiniam režimui dvasia. Jauni kūrybiški žmonės stengėsi išsilaivinti iš valdiškų ideologinių gniaužtų, dogmų ir stereotipų. Akademiniis atgimimas išsiliojo į karštas diskusijas auditorijose, bendrabučiuose. Prabilta apie impresionistus, M. K. Čiurlionį, Hemingway'ų, Camus, Faulknerį, Elouard... Sausakimšose auditorijose vyko liaudiškos vakaronės, vakarai su liaudies dainininkais, vasara — tautosakos ekspedicijos bendradarbiaujant su Konservatorijos studentais. Gyvai renkami parašai po „peticiją“ Stalino propsectą pavadinti Gedimino gatvės, pastatyti paminklą Gedimui, panaikinti privalomą rusų

kalbos dėstymą, sudaryti galimybę pažinti lietuvių tautos praeitį. Įvairių specialybių studentai Antanas Stravinskas, Antanas Tyla, Juozas Girdzijauskas, Vacys Milius, Vytautas Martišius, Kazys Ambrasas ir kt., sekdami savo mėgiama dėstytojais, mezgė ryšius su Baltarusijos lietuviams, siekė nutraukti Vilniaus krašto lenkinimą, lietuviškų mokyklų uždarinėjimą.

Rektorius Juozas Bulavo iniciatyva 1956 m. universitete panaikintas priėmimas į vadina-mąsias rusiškas grupes, išskyrus vieną grupę Istorijos ir filologijos fakultete. Iš Maskvos gautas sutikimas atleisti nuo dvejus metus trunkančių privalomų rusų kalbos užsiėimimų tuos studentus, kurie mokslo metų pradžioje gerai išlaiko rusų kalbos egzaminą. Bet prašymas sutrumpinti visuomeninių mokslų dėstymo programą, kurioms skirta apie 40% laiko, nebuvo patenkintas. Steng-tasi gerinti studentų dalykinį ruošimą, skatinti savarankišką darbą, užsienio kalbų mokymąsi. Išsūrūpinta, kad ne tik priklausymas komjaunimui ar profsajungai, bet ir dalyvavimas Studentų mokslinėje draugijoje, sporto, meno saviveiklos kolektyvuose būtų laikomas privaloma visuomenine veikla. Į universiteto choro, dainų ir šokių ansamblio programas, prikimstas pompastiškų rusų tautą ir partiją šlovinusių kūrinių, įtraukta daugiau lietuvių liaudies dainų, šokių. Pirmą kartą atliekant Maironio „Lietuva brangi“ universiteto Didžiojoje aulėje „salė net sustojo ir su ašarom akys išsklausė“⁵². Dainų ir šokių ansamblio išmoktas studentų himnas „Gaudeamus“ pasklido ir kituose SSRS universitetuose. Ypač šiltai studentai, personalas sutiko rektoriaus įsakymą dėl studentiškių kepuraičių nešiojimo.⁵³ Jos asociavosi su nepriklausomos Lietuvos akademinio jaunimo tradicijomis.

Stiprėjančios viltys, įvykiai Rytų Europoje skatino vis aktyvesnius studentų veiksmus. Vengrių sukilimo dienomis ant Sarmėjų kiemo sienos pasirodė šūkis: „Tegyvuoją Vengrijos revoliucija!“, pasklido „kontrrevoliuciniai ir nacionalistiniai lapeliai“. Sugadinti stendai, skirti SSKP XX suvažiavimui, visuomenės mokslų dėstytojai apipilti „provokaciniais“ klausimais. Vengrijos sukilimo viršūnė sutapo su valdžios nesankcionuota Vėlinių švente. 1956 m. lapkričio 2 d. pavakaryje į Rusų kapines susirinkę vilniečiai, daug aukštųjų mokyklų studentų pagerbė mirusius gimines, profesorius, uždegė žvakučių ant Jono Basanavičiaus kapo. Prie Lietuvos karių, žuvusių kovose dėl Vilniaus 1920-1921 metais, kapų, sudainavusi „Lietuva brangi“, „Kur lygūs laukai“, „Oi neverk, motušėle“, sugiedojusi draustą Lietuvos himną, minia patraukė į miestą. Pasirodžiusi milicija reikalavo išsiskirstyti, be aiškios priežasties areštavo daugelį jaunuolių. Suimtieji buvo tardomi Valstybės saugumo komite- te, rašė pasiaiškinimus. Pasak partinių funkcionierių, dalis studentų neteislingai suprato SSKP XX suvažiavimo nutarimus, buvo dezorientuota, „prarado sugebėjimą susivokti ir pakibo ant angli-amerikiečių propagandos meškerės“. „Kontrrevoliuciniai išpuoliai“ svarstyti aukštųjų mokyklų partinės organizacijos, LKP Vilniaus miesto komitete⁵⁴, CK Mokslo, kultūros ir mokyklų skyriuje, CK biure, minėti LKP X suvažiavime. LKP CK biuras pareikalavo, kad aukštųjų mokyklų rektorai pagerintų studentų socialinę sudėtį, pašalintų svetimus elementus, principingai kovotų su dėstytojais — „buržuazinių pažiūrų nešiotojais“. Valstybės saugumo komitetui paves-ta pateikti konkrečius pasiūlymus dėl studentų, įvykdžiusių antitarybinius išpuolius, nubausti- mo⁵⁵. Pasirūpinta skirti universiteto dėstytojams du komuni-

nius butus, studentams atidaryti batų taisyklą, siuvyklą ir skalbyklą, nutiesti autobuso maršrutą nuo M. K. Čiurlionio gatvės bendrabučių iki Centrinų rūmų ir kt.⁵⁶

Gavę saugumo komiteto išvadas, Vilniaus miesto partiniai vadovai (I sekretorius — Marijonas Kanevičius, sekretorius — Petras Griškevičius) pareikalavo iš Vilniaus universiteto ir Pedagoginio instituto pašalinti po 120-130, iš Dailės instituto ir Konservatorijos — 35 studentus. Juozui Bulavui, kitiems aukštųjų mokyklų rektoriams, part-sekretoriams pasipriešinusi, bylą svarstė LKP CK sekretoriatas, išsprendęs ją aukštųjų mokyklų naudai. Oficialiais duomenimis, 1956 m. lapkričio — 1957 m. sausio mėnesiais iš aukštųjų mokyklų pašalinta 13 studentų, dalis jų paimta į kariuomenę (I), 16 pareikšti papeikimai, išpėimai, atimti bendrabučiai ir pan.⁵⁷ Už tarybiniam studentui netin-kamą elgesį ir drausmės pažeidimus (grįžtant iš Rusų kapinių milicijos areštuotas, saugumo tardytas) iš studentų sąrašų išbrauktas III kurso teisininkas Antanas Juodėnas, griežtu papeikimu, nutraukiant stipendijos mokėjimą, nubaustas ir iš komjaunimo pašalintas jo bendramokslis Algirdas Endriukaitis (1957 m. pradžioje jis suimtas ir nuteistas 6 m. laisvės atėmimo). Filologai Algis Vaitkus ir Zigmas Tamakauskas pašalinti iš universiteto ir paimti į sovietinę kariuomenę, Valentinus Ardiūnas pervestas į neakivaizdinį skyrių. 1957 m. sufabrikuotoje grupinėje 11 žmonių byloje (Vytauto Girdzijausko, Viktoro Petkaus, Kazimiero Skebėros, Antano Terlecko ir kt.) jis nuteistas 6 m. laisvės atėmimo. Už netinkamą elgesį papeikimais nubausta, iš komjaunimo pašalinta grupė studentų. Istorijos ir filologijos, Teisės fakultetų dekanams, katedrų vedėjams nurodyta ypatingą dėmesį atkreipti į auklėjamąjį darbą.

„Atšilimo“ metais grupelės veiklių, kultūros problemomis susidomėjusių jaunuolių iniciatyva, pritarus Lietuvos literatūros katedrai, Istorijos ir filologijos fakulteto dekanui, imtasi leisti studentų literatūros metraštį, vadinamąjį almanachą. Šiam ne savilaidiniam⁵⁸, cenzūruojamam leidiniui sudaryta redaktorių kolegija, gauta daug studentiškos (Aleksio Girde- nio, Ryčio Trimonio, Vlado Šimkaus, Juditos Vaičiūnaitės, Elenos Skaudvilaitės, Vaclovo Mikailionio, Stasio Skrodenio, Vlado Žulio, Tomo Venclovo ir kt.) kūrybos. Fakulteto partinio biuro aprobuota leidinį cenzūrąs Glavlitas perdavė LKP CK. Užkliuvo ne tik pavadinimas *Kūryba*, sutapęs su hitlerinės okupacijos metais leisto žurnalo pavadinimu, bet ir turinys. Almanache vyravo apolitiški, neidejiški, meniški neišbaigti rašiniai, persunkti dekadanso, individualizmo, užsisiklendimo siaurame miesčioniškumo pasaulyje dvasia. Literatūros kritikos skyriuje įdėtas Tomo Venclovo kursinio darbo (vadovė Irena Kostkevičiūtė) pagrindu parašytas straipsnis, gretinęs Žemaitę su tuo metu viešai beveik neminimu Vincu Krėve-Mickevičiumi. Po kūrybos „analizės“ priedanga prakišama nacionalistinė, „vieningosios srovės“ teorija, teigiama nacionalinės pasaulėžiūros vienybė, nuneigiami klasiniai prieštaravimai⁵⁹ ir t.t.⁶⁰ Leidinio redaktorių kolegijoje (ats. red. doc. Adolfas Sprindis) šalia studentų Ričardo Pakalniškio, Romualdo Sadausko buvo Juozas Tumelis — „žinomas kaip vienas aršiausių dekadentizmo, formalistinio meno grynųjų jaunųjų literatūrų tarpe ir kaip vienas labiausiai atsiliekančių moksle studentų, vengęs visuomeninio darbo“⁶¹. Buvo pareiktas leidinio pavadinimas, redaktorių kolegija, turinys, tačiau nebesiryzta publikuoti⁶².

(Nukelta į 3 psl.)

Išpūdžiai iš „Ateities“ savaitgalio Čikagoje

Siemetinio „Ateities“ savaitgalio metu, lapkričio 5 dieną, Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Čikagoje: Jonas Pabedinskas, Algirdas Saudargas, Pranas Povilaitis.

Jono Kuprio nuotrauka

(Atkelta iš 1 psl.)

niškos spaudos padėtį klausė Viktoras Naudžius. Buvo atsakyta, kad tai esanti pati skaudžiausia vieta, galinti neigiamai veikti į rinkimus. Valdžia žino, kad jos tvirtai valdoma spauda yra lemtingas ginklas prieš opoziciją.

Po šių ir daugelio kitų klausimų, Algirdas Saudargas stipriai akcentavo reikalą atvirai viešioms su kitais savo tarpe kalbėtis. Kliuvinys bendram pokalbiui dažniausiai yra mūsų pačių silpnės ir ambicijos. Ypač kiekvienas politikas turi su jomis, taigi su savim pačiu kovoti. Pats svarbiausias dalykas yra tiesos kalbėjimas. Tie prelegento žodžiai, atrodo, gali būti pritaikyti tiek Lietuvos partijų tarpusavio santykiams ugdyti, tiek ir užsienyje, konkrečiai Amerikoje, įvairių grupių, ypač tu, kurios yra ideologiškai artimos, bendravimo skirtumams naikinti.

Trečią kartą Algirdas Saudargas kalbėjo sekmadienį, po pamaldų, Pasaulio lietuvių centro Lemont'e didžiojoje salėje. Ten buvo bent pora šimtų klausytojų. Jis pasakojo, kaip vieną kartą savo gyvenime jis pats buvo pajutęs tremtinio dalia nors ir labai trumpai, kai prieš pat Sausio 13-osios įvykius tarnybos reikalais buvo išvykęs į Varšuvą ir ten išgyvenęs baimę, jog gali nebeteikti sugrįžti. Kalbėdamas apie žmogaus santykį su Tėvyne, jis pabrėžė, kad ne vien tik užsienio lietuviams gresia pavojus nutausti. Toks pavojus gresia ir Lietuvos žmonėms. Jei nebelieka tėvynės ilgesio, atsiranda nutautimas. Painformuodamas klausytojus apie LKDP veiklą Lietuvoje, jis pripažino kai kuriuos sunkumus, su kuriais susiduriama, nes reikia kalbėti tiesą, kurios tačiau ne visi žmonės nori girdėti. Po pranešimo sekė klausimai — daugiausia panašūs į tuos, kurie jau buvo iškelti ankstyvesniuose jo pranešimuose. Pakomentuodamas prel. Juozo Prunskio klausimą dėl prezidento Brazausko populiarumo įvairiose apklausose, prelegentas atsakė, kad tai nulemia jo rėmėjų-nomenklatūrininkų balsai, kurių pakeisti neįmanoma. Didelė dauguma Lietuvos žmonių yra neapsisprendę, juos kaip tik reikia įtikinti ir atkovoti.

Per darbą atsiranda ryšys

Grįžkime vėl į šeštadienio popietę, kur Čiurlionio galerijoje kalbėjo dr. Audrius Polikaitis, Moksleivių ateitininkų sąjungos pirmininkas, pasidalindamas savo pastabomis bei išpūdžiais iš XII Ateitininkų Kongreso ir prieškongresinės stovyklos Lietu-

voje. Šiai sesijai vadovavo Daina Siliūnienė. Prelegentas pasidžiaugė, kad XII Ateitininkų Kongresas parodė, jog ateitininkija yra viena ir ta pati visame pasaulyje. Prie tokio pasisekimo prisidėjo prieškongresinė stovykla Berčiūnuose, kurioje dalyvavo jaunimas iš Lietuvos ir iš užsienio. Stovyklos tikslas buvo susipažinti tarpusavy ir rasti bendrą kalbą. Buvo suruošta ir bendra darbo diena tvarkant ir puošiant Berčiūnų stovyklavietę. Pasisekimas buvo didelis. Įdomiai praėjo ir bendras stovyklos simpoziumas: „Mūsų misija šiandien — kaip kursime laimingą Tėvynės ateitį“. Jame diskusijos vyko pasiskirsčius mažomis grupelėmis.

Išryškėjo tam tikri skirtumai tarp Lietuvos ir užsienio ateitininkų, ypač religijos ir tautybės principų supratime. Pamatėme, kad esame užaugę skirtingose kultūrose. Lietuvos jaunimui dažnai trūksta savimi pasitikėjimo. Nuomonėms išsiskiriant, jie neretai jas atsiima. Užsienio jaunimas daug veržlesnis. Tačiau Lietuvos jaunimui labai įdomu patirti, kaip jaunimas gyvena Amerikoje, kuo rūpinasi, kaip išlaiko lietuviybę. Apskritai, toks bendros stovyklos tikslas buvo pasiektas: atsirado ryšys, kurio anksčiau gal nematėme. Stovykla turėjo įtakos net ir pačiam kongresui.

Tautos renesanso kūrimas

Užbaigiamojoje „Ateities“ savaitgalio sesijoje, kuri vyko Ateitininkų namuose, Lemont'e, jau prasigiedrinusios sekmadienio popietės metu, kalbėjo dr. Arvydas Žygas. Jo tema — „Lietuva penkerių metų perspektyvoje“. Sesijai vadovavo Alė Lieponienė. Savo gana ilgoje pasikaitoje, panaudodamas brėžinius ir klausytojams išdalines kruopščiai suglaustas pranešimo detales, dr. Žygas bandė aprėpti žymiai daugiau klausimų, negu jų buvo tikėtasi iš skelbiamos

temos pavadinimo. Jis aiškino, kas apskritai yra Lietuva, ką reiškia būti lietuviu ir koks skirtumas tarp Lietuvos ir užsienio lietuvių kultūros supratimo. Jis tvirtino, kad Amerikos kultūra neturi vienijančių vertybių. Tai esąs pliuralistinis pasaulis, kurio įtakon šiandien vis labiau patenka ir Lietuva. Atgimusias Lietuvos kultūrą pasidarė atvira pasaulio kultūrai ir tuo nutolsta nuo savosios, nors ir nesudėtingos, bet daug gilesnės kultūros.

Kalbėdamas apie kultūros įtaką kalbos bei žodžių simbolikai, dr. Žygas davė daugybę pavyzdžių, kaip tie patys žodžiai, išsireikšimai ar net asmenys buvo suprantami sovietinėje Lietuvoje ir užsienio lietuvių tarpe. Pavyzdžiui, žodis partizanas Lietuvoje anuomet reiškė banditą, prezidentas Smetona — fašistinį diktatorių, tikintis žmogus — tamsuolį ir atsilikėlį. Žvelgdamas į užsienio lietuvių buvimo prasmę bei uždavinius, prelegentas iškėlė bendrą atsakomybę tautai, kurią visi kartu turime nešti. Kai kurie tvirtina, kad jau nusibodę girdėti apie rezistenciją, apie tautos kančias. Reikia tai pamiršti ir žvelgti į ateitį. Tačiau dr. Žygas pabrėžė, kad užmiršdami praeitį, nepajėgsime statyti nei naujo gyvenimo rūmo. Jį reikia statyti derinant idealizmą su realizmu. Savo mintis jis užbaigė optimistiška gaida, kad Lietuva ir iševija (užsienio lietuviai) bendrai dirbdami sukurs naują tautos renesansą.

* * *

Savaitgalis baigėsi. Jame išgirstos mintys rado atgarsį. Tačiau ar ne įdomu, kad visos šios savaitgalio paskaitos rėšosi išimtinai su Lietuva, jos rūpesčiais ir mūsų rūpesčiais dėl Lietuvos? Kiek daug kartų spaudoje buvo rašoma ir kiek daug kartų tarp savęs kalbama, kad gal jau atėjo laikas savo dėmesį skirti labiau užsienio lietuvių egzistencijos ir silpnėjančios savo veiklos reikalams. O vis dėlto mūsų mintys ir kalbos vis dar nuolat tebekrypsta į Lietuvą. vis dar bandome ieškoti tos tiesos kalbėjimo, kuris suvienytų po pasaulį išlaikytą lietuvių tautą.

Iš Vilniaus universiteto istorijos

(Atkelta iš 2 psl.)

Almanacho byla papildė argumentus traukiant lietuvių literatūros katedrą — atsakomybę už idejiškai žalingą, antimarksistinį rinkinį teko Meilei Lukšienei, Irenai Kostkevičiūtei, Vandai Zaborskaitei, skatinusioms studentus, teigiamai vertinusioms jų darbus. Tomas Venclova vieneriems metams „pasitraukė“ į akademines atostogas, o Juozas Tumelis, „nepažangus moksle ir nelankantis užsiėmimų“ — 1960 m. iš studentų sąrašų buvo išbrauktas.

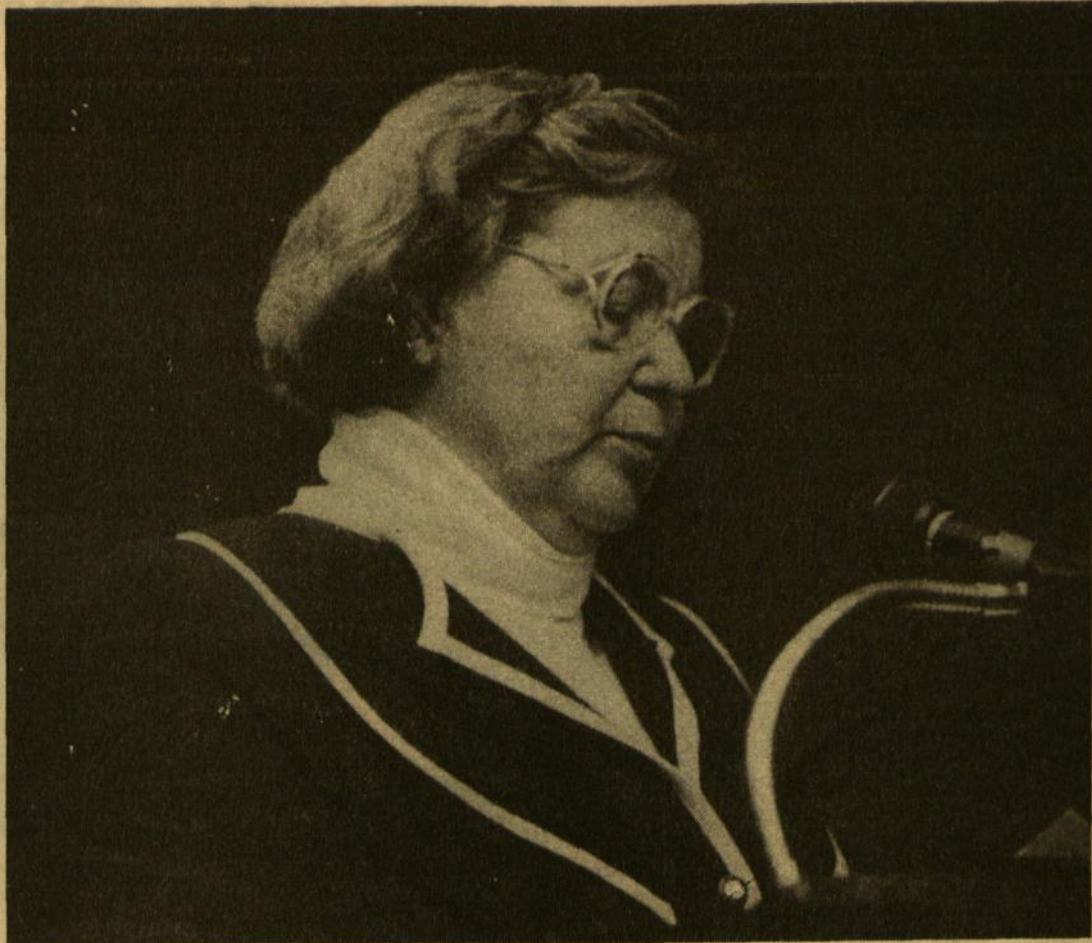
(Pabaiga ateinančių šeštadienį)

NUORODOS

- 40 Šaduikienė N. „Lietuvos fizikų mokslinės mokyklos“, Lietuvos kultūros kongresas, Vilnius, 1991. Pp. 467-468.
- 41 Prof. Adolfui Juciui (1968), prof. Jurgiiui Viščiakui (1970), prof. Edmundui Montrimui (1978), prof. Viktorui Kybarui, prof. Aloyzui Sakalui, prof. Viktorui Šuguruvui, prof. Juozui Vidmantui Vaitkui (1981), prof. Antanui Rimvydai Bandzaičiui, prof. Adolfui Bolotinui (1984), prof. Remigijui Baltramiejūnui (1985), prof. Jonui Grigui (1986). 1984 m. Algiiui Petru Piskarskui, 1988 m. — Juozui Vidmantui Vaitkui suteiktos SSRS valstybinės premijos.
- 42 Doc. Leonui Jasinskui, doc. Gervydai Dieniui (1975), prof. Algimantui Jasinskui (1980).
- 43 Prof. Marija Natkevičaitė-Ivanauskienė (1959, 1983), prof. Antanas Minkevičius (1959, 1981), Augustas Mačionis (1959), doc. Juozas Pečiulis (1985), prof. Benediktas Juodka (1986), prof. Antanas Glemža (1987), doc. Leonas Grinius (1988), prof. Vytautas Rancelis (1989).

- 44 Prof. Vaclovas Chomskis (1959, 1983), doc. Eduardas Červinskas (1959), prof. Alfonsas Basalykas (1979), prof. Vytautas Dvareckas (1983), vyr. dėst. Petras Gaucas (1983), prof. Česlovas Kudaba (1984).
- 45 Prof. Povilas Snarskis (1965), doc. Aldona Lučinskienė (1973).
- 46 Prof. Tadas Ivanuskas (1959), prof. Juozas Paskevičius (1983).
- 47 Prof. Pranui Norkūnui (1965), prof. Chackeliui Kibauskui (1969), prof. Algimantui Marcinkevičiui (1969, 1979, 1985), prof. Liubomirui Laucevičiui (1969), prof. Jonui Leliui (1974), prof. Juozui Rugieniiui (1976), doc. Aliui Baubliui, med. m. kand. Joanai Žalnieriauskienei, doc. Daumantui Kavoliūnui, med. m. kand. Gediminui Martinkėnui, med. m. dr. Ninei Paliušinskajai, prof. Vytautui Sirvydžiui, doc. Giedriui Uždaviniiui, med. m. kand. Algiiui Matulioniiui (1979), prof. Domiceliui Mikalauskaitėi, doc. Juliiui Jursai (1984), med. m. dr. Egidijui Vytai Barkauskui, med. m. dr. Eugenijui Kosinskui, med. m. kand. Poviliui Pauliukui, med. m. kand. Daliai Triponienei, med. m. dr. Vytautui Triponiui (1985), prof. Henrikui Polukordui, doc. Jurgiiui Ramanuskui (1985), doc. Malvinai Repčytei (1987), Vytautui Klimui, med. m. kand. Mindaugui Minderiui, med. m. dr. Kestuiiui Vitkui (1988), prof. Gintautui Cesoniui, biol. m. dr. Irenai Balčiūnienėi (1989). 1973 m. prof. Kaziiui Ambrozaičiui suteikta SSRS valstybinė premija.
- 48 Viena vertingiausių dovanų — 1983 m. lietuvių kilmės Šveicarijos piliečio Andras Hofer (Vaclovo Dargužo) universiteto bibliotekai padovanota 384 vienetų senovės žemėlapių ir dokumentų kolekcija. Vėliau, 1989 m., biblioteka pasipildė Leonardo Andriekaus 276 vertingų knygų rinkiniu.
- Akademiniis jaunimas...
- 1 Vilniaus universiteto istorija 1940-1979. P. 136.
- 2 1970 m. universiteto atidarytas Parenigiamasis skyrius, į kurį patekdamas ne

- mažiau kaip vienerių metų darbo stažą turintys arba kariuomenėje atitarnavę jaunuoliai. Po 8 mėn. mokslo pagal vidurinės mokyklos programą išlaikyti egzaminai kartu buvo ir stojamieji.
- 3 Prie penkerių metų mokymo grįžta 1967 m.
- 4 Atsiminimai apie Vincą Mykolaitį-Putiną. P. 380.
- 5 „Mūsų naujoji kepuraitė“, Tarybinis studentas, 1956 lapkričio 6.
- 6 „Apie politinio auklėjamojo darbo trūkumus aukštosiose ir kitose mokymo įstaigose ir kai kurių miesto studentų bei moksleivių nesveikas nuotaikas“. LKP Vilniaus MK biuras. 1956.II.26. LVVOA. F. 3109. Ap. 21. B. 6. L. 213-215.
- 7 „Apie priešiškus išpuolius 1956 m. lapkričio 2 d. Vilniaus ir Kauno miestuose“. LKP CK biuras. 1956.II.6. LVVOA. F. 1771. Ap. 191. B. 16 150. L. 15.
- 8 „Apie kai kurią pagalbą Vilniaus Valstybiniam universitetui“. LKP Vilniaus MK biuras. 1956.II.10. LVVOA. F. 3109. Ap. 21. B. 6. L. 238.
- 9 Pažyma apie nacionalistinius pasireiškimus 1956 m. lapkričio — 1957 m. sausio mėnesiais. LVVOA. F. 1771. Ap. 188. B. 40. L. 106.
- 10 Vieni iš pirmųjų savilaidos leidinių galima laikyti VU partinio biuro 1955 m. pavasarį išaiškintą ir pasmerktą filologų rusistų ir istorikų rankraštinių leidinių *Figos lapelis* (autorai Lazaris Kopelevas, Arkadijus Rolnikas, Alfredas Šulmanas, Vladislavas Bikuličius), kuriame „pasireiškė smulkiaburžuazinės, miesčioniškos, artimos antitarybinės nuotaikos, buvo šaipomasi iš mūsų tikrovės“ (VU atskaitinis rinkiminis susirinkimas. 1955.II.24. LVVOA. F. 7017. Ap. 2. B. 36. L. 28).
- 11 „Už marksistinį-lenininį literatūros dėstymą“, Tarybinis studentas, 1959 vasario 25.
- 12 Ten pat.
- 13 Gervė M. *Leidynus neišėjo...*

Vitalija Bogutaitė skaito savo eilėraščius „Ateities“ savaitgalio poezijos ir muzikos vakare lapkričio 4 dieną Jaunimo centro kavinėje, Čikagoje.

Jono Kuprio nuotrauka

Vitalija Bogutaitė
1994

ANTRASIS POKALBIS SU SAVIM

I

Norėjau išsivaduoti
iš savęs,
atleisti varžtus
ir persikelti į kitą
plotmę,
kitus matavimus.
Paleist mintis į
dvasinę ganyklą,
naujas lankas,
pažinimus.

Jausmų audroj
pakyla sukurs
ir juodu debesiu
išsiveržia
pasąmonė.
Po to tyla.
Ramybė.
Erdvė.

Užsidariau savo erdvę
ir dūstu.
Aplink žaliuoja laukai.
Pas mane — dykuma.
O kad turėčiau drąsos
paleisti tamsiąsias
jėgas!
Jos būtų mano kareiviai.
Apgintų.
Išlaisvintų.
Bet sėdžiu savo narve
prisirakinus
ir negaliu suprasti
kodėl taip giliai
įklimpau.

Mes kalbam per daug.
Žodžiai prarado prasmę.

Ausys nebegirdi.
O kaip norėčiau
kad žodis tapęs kūnu
lėtai žingsniais,
kaip pavasario
šiltas lietus,
ateitų pas mane.

Ieškau savęs žodžiuose,
Atkabinu raidę nuo žodžio.
Žodį nuo sakinio.
Sukeičiu.
Aperčiu —
ir nieko nėra.

Beprotiškai išimylėjau
jūrą.
Jos platų horizontą,
jėga,
paslaptis
ir nenuitildomą ošimą —
o ypač kada bangos
šėlsta,
daužos į krantus —
man primena ir
mano nerimą.
Gal kitam gyvenime
ir aš pavirsiu
jūrai?
Gal jūroje gimiau?
Kažkur gelmėse,
žuvų pasaulyje,
vulkanuose —
Lava išsiveržia
todėl toks nesuvaldomas
minčių pasaulis,
lyg tekanti lava
kuri sustingsta prasiveržus
į paviršių.
Atšala.
Suakmenėja
ir lieka vieniša.

Apie Hamiltono „Aukurą“ ir jo režisierę Eleną Dauguvietytę-Kudabienę

GENOVAITĖ LIAUKIENĖ

Prieš trejus metus kartu su vyru ir dukra atvykome į Kanadą. Radome ir gerųjų, ir blogųjų pusių. Dabar apsipratome: dirbame, mokomės, apsilankome Lietuvoje. Lietuva – mano tėvų namai, mano ilgesys, mano širdis.

Čia Hamiltone, įsijungėme į lietuvių judėjimą, lankome vyks-tančius renginius. Sužinojau, kad čia veikia teatras „Aukuras“. Režisierė Elenai Dauguvietytei-Kudabienėi pakvietus, su džiaugsmu sutikau. Mano dukra ir vyras irgi įsijungė į teatro veiklą.

Man teatras visada buvo lyg paslaptį gyvenimo iliuzija, gyvenimo mokykla. Visada norėjau daugiau sužinoti apie išėjusios teatro, jo rūpesčius, šventes ir kasdienybę.

Ir štai tokia proga pasitaikė. Aš tapau Hamiltono teatro „Aukuras“ aktorė, teatro valdybos nare. Nuo repetitijų atliekamu laiku, pasikalbėjau su teatro režisierė Eleną Dauguvietytę-Kudabienę.

– Žinau, kad „Aukuro“ teatras jau gyvuoja 45 metus. Idomu, kaip susikūrė ir kaip išsilaikė tiek daug metų?

– Kai atvykau į Kanadą, mane paskyrė į Winnipęgą dirbti džiovininkų sanatoriją prie ligoninių, o vėliau virtuvę. Jutikau lietuvių ir senų, ir naujų ateivių. Nors mūsų nuomonės buvo skirtingos, bet mus visus rišo meilė Lietuvai ir savo kalbai. Tuojau pradėjau organizuoti koncertus su poezijos ištraukom. Gyvendama Winnipege ištekejau už Edvardo Kudabos, pabaigę darbo

Elena Dauguvietytė-Kudabienė su Marija Kalvaitiene Akademiniame teatre, Vilniuje, po „Pinigėlių“ premjeros.

Juozo Bindoko nuotrauka

sutartį išvykome į Hamiltoną. Vyras pradėjo dirbti pieno fabrike, o aš vėl ligoninėje, skalbykloje. Vis svajoju apie teatrą, kurį vėliau pavyko suorganizuoti. Iš pradžių užsirašė 20 žmonių. Buvome jauni ir energingi. Atrodo, kad sugebėjau aktorius „uždegti“ ir visi pradėjo ruošti Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimui. Pasirinkau Kazio Inčičiaus dramos „Vincas Kudirka“ prologą. 1950 m. vasario 21 d. gimė „Aukuras“.

– Pradedant teatrinę veikimą, buvo reikalingos lėšos dekoracijoms, drabužiams, grimaui ir t.t. Kas Jums padėjo?

– Pinigų pirmajam pastatymui sudėjęme patys. Vėliau mus

parėmė bankelis „Talka“, lietuvių namai, Kanados lietuvių fondas. Dar vėliau Kanados valdžia ir kitos organizacijos. Patys ruošėme vakarus su linksmom programom, loterijom ir t.t.

– Kaip pasirinkdavote veikalus?

– Veikalų pasirinkimas buvo nelengvas uždavinys. Daugiausia statėme lietuvių autorių veikalus. Turėjau atsivežusi kelių veikalų tekstus. Kitus gavau iš kitų žmonių, o vėliau pradėjau gauti ir iš Lietuvos.

Išėjusios lietuvių teatrai atliko didelį uždavinį. Tai nebuvo vien tik pramoga ar laiko praleidimas. Teatras tapo gera lietuviybės išlaikymo mokykla, būtina prie-

mone lietuviybės išlaikymui.

– Atvykusi į Kanadą mačiau Antano Rūko „Bubulis ir Dundulis“ pastatymą. Jūs vaidinate Agutės vaidmenį taip išraiškingai, jog žmonės salėje plyšo iš juoko. Girdėjau, kad su šio veikalų lankėtės Lietuvoje ir netgi šis veikalas buvo parodytas Vilniaus televizijoje?

– Tai buvo mano sunkaus darbo apvainikavimas. Aš buvau labai patenkinta, kad su „Bubuliu ir Dunduliu“ teko apkeliauti daugelį vietų Lietuvoje. Išvaizduokite, kokios tai buvo laimingos akimirkos!

– Dabar rūšiatės Garcia Lorca veikalo „Bernardos Albos namai“ pastatymui. Turite pasi-

džiaugti, kad man teko Adelos vaidmuo, Sakykite, kaip šis veikalas pateko į Jūsų rankas?

– Ši veikala vaidinau su kita aukuriete anglų kalba, dalyvaujant „Daugiakultūriniame festivalyje“. Lietuvių kalba, verstini veikalą užtikau Šiaulių teatre. Grįžusi į Kanadą su entuziazmu pradėjau repetuoti ir tikiuosi, kad šis pastatymas publikos neapvils.

– Gal galima sužinoti Jūsų ateities planus?

– Pagal savo amžių turėčiau rašyti prisiminimus. Tačiau aš dar jaučiuosi pajėgi ir dar turiu įvairių sumanymų. Mano šeimos nariai sako – „Mesk teatrą!“ Mesti teatrą? Niekuomet! Juk vasario mėnesį sukaks 45 metai. Jau dabar ruošiamės susitikti Šiaulių teatru, kuris atvyksta į Kanadą. Atveža „Pinigėlius“, kuriuos vaidinsime kartu.

– Teko Jus matyti kanadiečių scenoje ir televizijoje. Gal galėtumėt apie tai papasakoti.

– Jau 12 metų priklausu Aktorių unijai. Per tą laiką sukūriau daugiau kaip 20 vaidmenų televizijai ir filmams. Taip pat vaidinau 14 komercinių reklamų paruošime. Gavau žymenį už geriausią atliktą reklamos vaidmenį. Scenoje vaidinau įvairiuose Kanados teatruose. Atvirai kalbant, niekada net nesvajojau, kad žteks dirbti profesionaliame Kanados teatre.

Labai džiaugiuosi, kad į „Aukurą“ įsijungė nauji žmonės.

Padėkojus režisierė už pokalbį, norėčiau užbaigti Elvyros Markevičūtės, Šiaulių teatro darbuotojos žodžiais: „Mes saugosime širdyse Elenos kūrybiškumo ir meilės teatrui pamokas, stebėsimės jos jaunatviškumo ir energija, žavėsime kerinčiu jos teatrališkumu ir visada norėsime kuo ir dažniau būti drauge...“

Genovaitė Liaukienė – Adela Garcia Lorca pjesėje „Bernardos Albos namai“, kurią Hamilton'o „Aukuras“ atveža į IX Teatro festivalį, vyksiantį ateinanči savaitgalį Čikagoje.

Po Birutės Pūkelevičiūtės „Antroji Salomėja painiavose“ pastatymo 1981 metais: Elena Dauguvietytė-Kudabienė (Zuzana) ir Vitalis Žukauskas (dr. Lesinskas). L. Tamošiūno nuotrauka

Arnoldas Voketaitis – nepamirštamas „Maestro di capella“

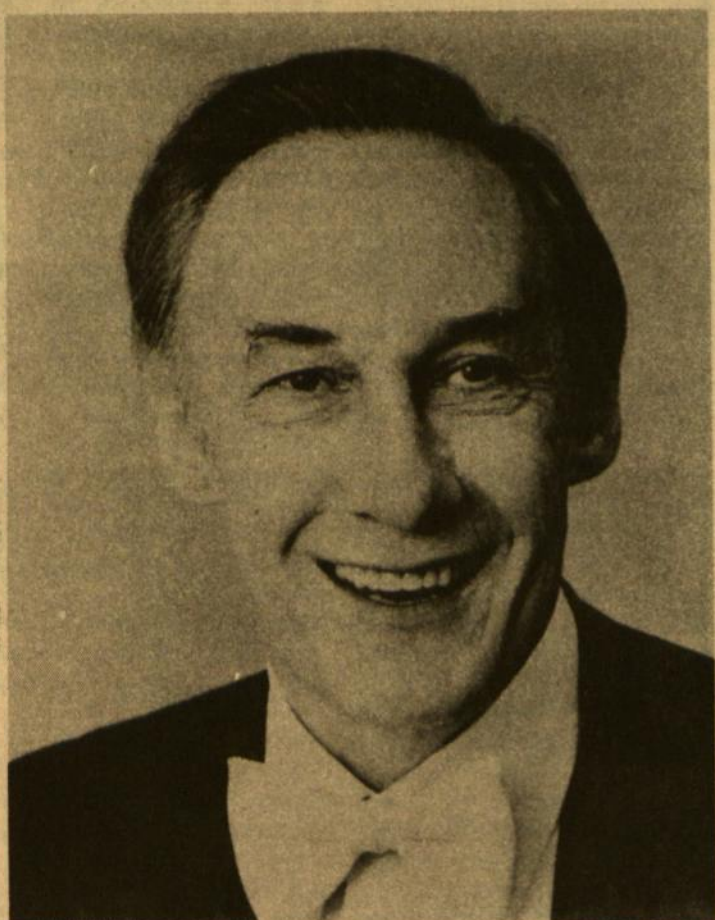
DALIA KUČENIENĖ

Concertante di Chicago, profesionali Čikagos muzikų grupė, kurios meninis vadovas yra latvis smuikininkas-dirigentas Hilel Kagan, šių metų grupės sezoninėje koncertų serijoje, pavadintoje Festival Italiano, pasirodė su originaliu repertuaru ir virtuozais atlikėjais. Spalio 23 dieną De Paul universiteto koncertų salėje teko išklausyti šį koncertą ir išgirsti jame dalyvavusį bosą-baritoną Arnoldą Voketaitį.

Programos pradžioje orkestras atliko Rossini „Tancredi“ uvertiūrą, Waller ir Maxweel gitarų duetas pagrojo Vivaldi Concerto D Minor, ypatingų gabumų devyniolikmetė smuikininkė Rachel Barton atliko Paganini „La Campanella“ ir „Cantabile“ bei Bazzini „La Ronde des Lutins“. Po pertraukos girdėjome Puccini „Crisantemi“, Verdi trečio veiksmo preliudą iš operos „La Traviata“ ir koncerto užsklandoje piėce de resistance – Cimarosa „Maestro di Capella“ ariją, kurią padainavo Arnoldas Voketaitis.

Programoje pažymėta, kad lietuvių kilmės solistas Arnoldas Voketaitis yra kritikų įvertintas kaip visapusiškas dainuojantis aktorius. Lygiai įtikinantis ir komiškose, ir tragiškose reišiose, jis meniškai bei įtikinančiai gali suvaidinti gudruolį Dr. Dulcamarą, persenusį Don Basilio, kaltės jausmais besikankinantį Godunovą, šėtonišką Mefistofelį, ir sielvartingos išraiškos riterį Don Kichotą.

Voketaitis yra apdovanotas talentu, bet ir išvystęs disciplinuotą pareigingumą, kuris per darbo procesą įgalina sukurti aiškių bruožų charakterius. Tai gilių apmąstymų akivaizdūs rezultatai – keliants žiūrovuose ir klausytojuose nuostabą, kurios

Arnoldas Voketaitis

pajėgia susilaukti tik reti talentų menininkai. Ši savybė buvo itin raiški šiame koncerte, kuriame Voketaitis atliko „Maestro di Capella“ vaidmenį. Arija galima padainuoti tradiciniu stiliumi, tačiau menininkas pasirinko sukurti vaidybiškai išbaigtą sceną, su kostiumu, atitinkama butaforija bei vaidyba, tuomi pridodamas kūrinui visai naują dimensiją.

Kompozitorius Cimarosa (1749-1801) yra parašęs daugiau kaip 60 operų; viena iš labiausiai girdėtų: „Il Matrimonio Segreto“. Viena iš kompozitoriaus meistriskų savybių buvo mokėjimas žaismingai panaudoti savo herojus, praturtinant scenas komiš-

komis charakterių situacijomis – kai kuriais atvejais juos net nuspalvinant ryškiais karikatūros bruožais. Tai pilnai suprato Voketaitis ir savita interpretacija, sumaniai panaudojo savo talentą, sukurdamas neužmirštamą, pedantiško maestro komišką vaidmenį.

Šioje Cimarosos intermezzo scenoje Voketaitis buvo kapelos dirigentas, vyko gyvas dialogas tarp solisto ir orkestrantų, vyko nuolatinis pastovus aimanavimas, rečitatyvų bei ariosų rėmuose, nusakantis instrumentalistų orkestrinį nepreciziškumą. Maestro Voketaitis – dainavo, dirigavo, mokė, vaidino ir įvairiais komiškais garsais kari-

Nuomonės ir pastabos

Dėl pirmo lietuviško knygyno Vilniuje

Draugo antroje dalyje 1994 m. spalio 22 d. Nr. 206(37) Jono Lenkaitio straipsnyje – LTSR Valstybinės Filharmonijos įkūrimo apraše pastraipėlė apie Petro Vileišio ir Marijos, ir Jurgio Šlapelių knygynus neatitinka tiesos. 1904 metais Petro Vileišio įsteigto pirmo lietuviško knygyno vedėja buvo ne Elena Brazaitytė-Trzebinskienė, o Marija Piaškaitė (vėliau Šlapelienė). To knygyno niekas niekad neperėmė, neperkėlė – kasininkė, Antanina Davydauskaitė – padėjėja – pardavėja. [...] Aš gavau knygyno antspaudą ir įgaliojimus kaip galima skubiau pargabendinti iš visų leidyklų – vietinių

katūriškai imitavo instrumentalistus. Kiekviena gaida, gestas, mimika savo tobulai išmastyta, todėl ne vien atlikėjai, bet ir publika buvo dramininge įtampoje, nežinodami kokį siurprizą Voketaitis iškrės sekantią sekundę. Erdvė buvo užpildyta menine įtampa ir aidinčiais nuosirdaus juoko garsais. Užsklandoje maestro padėjojo atlikėjams, pažadėdamas dar įdomesnę repetitiją kitą dieną. Šis brandus, pilnai įtikinantis solisto vaidmuo pareikalavo ne tik vaidybinio meistriskumo, tobulo basso cantante dainavimo technikos, bet ir muzikinio preciziškumo.

Voketaičio, kaip menininko, praeities bagažas nuostabiai įspūdingas: Rossini „Sevilijos kirpėjo“ 250 spektaklių (dar nuostabiau, kad yra dainavęs Basilio partiją su skirtingais režisieriais – tad apie 60 originalių versijų), pagrindinės rolės – Bartok „Mėlynbarzdžio pilis“, Verdi „Requiem“, Beethoven'o „Devintoji simfonija“, Šostakovich „Stenka Razin mirtis“, Prokofiev „Lt. Kijeh siuita“, Rimsky-Kor-

atsiminimuose, išspausdintuose 1965 metais Vilniuje Bibliotekinių knygynų ir Bibliografijos Klau-simuose IV.

Cituojau:

„Grįžusi po vasaros į Vilnių, buvau pakviesta Jono ir Petro Vileišių į naujai steigiamą lietuvišką „Vilniaus Žinių“ knygyną į vedėjos pareigas. Nedvejodama stojau į darbą. Tai buvo 1904 m. rudenį (datos neatsimenu) [...] Atėjome trise: aš – vedėja, Elena Brazaitytė – kasininkė, Antanina Davydauskaitė – padėjėja – pardavėja. [...] Aš gavau knygyno antspaudą ir įgaliojimus kaip galima skubiau pargabendinti iš visų leidyklų – vietinių

Šie metai jau beveik prie pabaigos, tačiau ateinantį pavasarį, 1995 m. balandžio 30 dieną Arnoldas Voketaitis organizuoja koncertą: švenčiant Nekalto Prasiidėjimo lietuvių parapijos Čikagoje aštuoniasdešimtmetį. Jei Voketaitis su solistais ir savo dainavimu naujai dengiamo stogo nenukels, jis bus pašventintas.

ir užsieninių – lietuvišką literatūrą. [...] Greitu laiku jau knygynė buvo galima gauti įvairių knygų.” [...]

„1905 – ji – revoliucijos metai. Caras karą su japonais pralaimėjo. Revoliucinis judėjimas sustiprėjo... Tad ir Lietuvoje, ir Vilniuje – visuotinis streikas, mingai, eisenos, užmuštų darbininkų laidotuvių. Jau su vyru visur abu anekliai dalyvavome. (Su Maskvos universiteto medicinos fakulteto paskutinio kurso studentu Jurgiu Šlapeliu 1905 m. rugsėjo 4 d. susituokiau.) [...] Kai po streikų atėjome dirbti, buvo atleista iš darbo mūsų padėjėja. Mes ją užtarėme ir rezultate – buvome visos trys iš darbo atleistos. [...] Po kurio laiko nutariau kraičiu, nenuostabu, kad Arnoldas Voketaitis tebekuria savo kaip dainuojančio aktorius legendą; tenka džiaugtis ir sveikinti už gyvą kūrybingumą tėkmę.

Šie metai jau beveik prie pabaigos, tačiau ateinantį pavasarį, 1995 m. balandžio 30 dieną Arnoldas Voketaitis organizuoja koncertą: švenčiant Nekalto Prasiidėjimo lietuvių parapijos Čikagoje aštuoniasdešimtmetį. Jei Voketaitis su solistais ir savo dainavimu naujai dengiamo stogo nenukels, jis bus pašventintas.

Grazutė Šlapelytė-Sirutienė Santa Monica, California

Klaidingi mitai

Lapkričio 12 dienos Draugo laidoje Pranas Visvydas savo straipsnyje „Keli abejotini mitai“ tikrai „šneka išsijuošęs“. Sukritikavęs Vytautą Šeštoką dėl jo nedaug žinojimo, (kurio gal p. Visvydui trūksta), eina toliau, pateisindamas sovietiško ateizmo įtaką Lietuvos jaunimui nepadarę. Atseit Lietuvos jaunimą paveikė Amerikos įtaka. Nesąmonė. Kaip senai Lietuvos jaunimui buvo atvertos durys į Ameriką? Lietuvos jaunimas „nesuge-do“ per kelis metus! Jis buvo iš mažens auklėjamas nužmogintoje ateistinėje baloje, prieš nieką nejausiant atsakomybės... Amerikoje nusikaltimų didžiausia priežastis yra narkotikai. O narkotikai į Lietuvą pradėjo plaukti tik pastaruoju laiku, ir tai nebūtinai iš Amerikos. Tai kas Lietuvos jaunimą maitino ateistiniu raugu per praėjusius dešimtmečius? Čia nereikia išsismokslinusio sociologo pripažinti faktą, kad nusikaltimų procentas Lietuvoje, atsižvelgiant į krašto dydį ir gyventojų skaičių, prašoka Amerikos statistikas.

Genė Valantinienė Downers Grove, Illinois

Los Angeles Dramos sambūris šį lapkričio mėnesį švenčia savo 40-jį gimtadienį. Šia proga Sambūris repetoja paties Sambūrio premijuotą Edvardo Ulduko žemaičių kovų sakmę „Klajojanti pėda“. Premjera įvyks Čikagoje, Dramos festivalio metu. Sakmę režisuoja Petras Maželis.